

**Og Sulat dia sog gotow
Hibruanan
Og Piuna Talu' pa'ali sog
Sulat diasog gotow
Hibruanan**

Og sulat koni posungu' dia sog gotow Hibruanan nog poktanudanan ilan na dia ni Isukristu. Tibua, sabap sog kopokokunut nilan dia ni Isus, migdungag og sinsaan nilan bu og pokposakit dianilan nog boya'an posungu' ombagla og tanud nilan. Dadi, sa'an itu' og sulat koni pinoit dianilan po' bagun kopondolo'isogan ilan moglogaga bu mongandol. Og sinumulat koni, pindolo'isogan non ilan bianan sog kopokpotantu non dianilan nog si Isukristu og motud nog Diwata, bu ion og kotontuan nog glam non sog pigdotu'an nog Mikpongon. Og gustalan non dun bianan sog tolu ginis nog motud pa'ali dia ni Isus: 1) Si Isus og Bata' nog Mikpongon tidu sog donsama' asta sog da' kopus non. Ion motas pa dia sog polomolatasanan kitu' kobon nitu', bu dia sog moloikatanan kitu', bu minsan pa dia ni Muses. Po' ion og doksu'an nog pokpotampal pa'ali dia sog Mikpongon. 2) Si Isus, tinolu'an ion nog Mikpongon nog ion mogbolian asta sog da' kopus non. Ion motas pa dia sog glam nog duma boliananan. 3) Bu bianan dia ni Isus, ain tumud dianon, motabang ilan tidu dia sog baya' nog dusa, bu dia sog gondok, bu dia sog pigboya'an

nog patoy. Po' si Isus og motas nog bolian sog glam non, og migbogoy nog tantu tabang bagun og gotow mogawon tidu sog baya' nog dusa. Og piginang nog bansa Hibu sog kopoktanud nilan nog kopomalas nilan nog dugu' nog potubu'on, sagya da itu' solianlian po' si Isus og kotumanan bu og kotontuan non.

Bu bianan dia sog pononggi'an pa'ali sog kopongandol nog mokogulanganan nog bansa Israel kobon nitu', og sinumulat koni, pingoningoni non dia sog ain tinumabuk na dia ni Isukristu nog popogonon nilan og tud nilan asta sog doksu'an. Bu si Isus og pogbontayan nilan bu poglogilingan nilan. Bu sumboy gogaan nilan minsan olo og sinsaan bu og posakit matong dianilan. Sog doksu'an nog libru koni, og pomali bu og pidonsama' tumalu'.

1. Dia ni Kristu kotongow og Mikpongon, 1:1-3.
2. Si Kristu labi pa kotas dia sog moloikatanan, 1:4-2:18.
3. Si Kristu labi pa kotas dia ni Muses bu dia ni Josua, 3:1-4:13.
4. Ondi' kolobian og baya' nog kopogbolian ni Kristu, 4:14-7:28.
5. Ondi' kolobian og baya' nog koposadan ni Kristu, 8:1-9:28.
6. Ondi' kolobian og kopomalas ni Kristu, 10:1-31.
7. Og kopongandol og bololaga' sog glam non, 11:1-12:25.
8. Og gluksadan nog gustalan, 13:1-25.

Og talu' nog Mikpongon pilatas bianan dia sog

Bata' non

¹ Og Mikpongon, tatap non na polotason og talu' non dia sog munaotowanan ta kobon nitu' bu miglologinis og bianan non mokpolatas dun bianan sog polomolatasanan non. ² Tibua, og tang koni nog gimpusan na nog gondow, pilatas non na og talu' non dianita pibian dia sog Bata' non. Po' bianan sog Bata' non, piongon non og pigloban nog glangit bu glupa'an. Bu ion og tinondu' nog Mikpongon nog ion makod nog glam non. ³ Bu motongow dianon og silow nog kotas nog Mikpongon po' migbatuk ilan nog gasal. Bu ion og mikpopagon nog piongon bianan sog sagya talu' non. Bu dangan midoksu' ion imungoy nog gugas nog dusaanan nog gotow, minangoy ion sog glangit bu miningkud ion dia sog dapit sog glintu nog Mikpongon nog ion og Pogbaya' sog glam non.

Og kotas nog Bata' non

⁴ Dadi, og Bata' nog Mikpongon, inimung ion nog motas pa dia sog moloikatanan po' motas pa dianilan og ngalan koyon nog binogoy nog Mikpongon dianon. ⁵ Po' og Mikpongon, da' poktalu' dia sog moloikatanan non minsan sog sala kotow si'oy dianilan, nog ilan og gombata' non. Tibua, og Bata' non tinolu'an non nog, "Ika og Bata' u.

Bu gondow koni miimung u nog Gama' mu."*
 Bu miktalu' dosop ion ma' nini,
 "Akon, miimung u nog Gama' non
 bu ion miimung nog Bata' u."†

* 1:5 1:5 Salmu 2:7 † 1:5 1:5 2 Samuel 7:14

⁶ Bu bila popongoyon non mokpuli' dini og Bata' non sog glupa'an koni, nog ion mikuna sog glam nog gombata'anan non, mikpodonsama' tumalu' og Mikpongon nog,

“Sumboy ion og poktomuyon nog glam nog moloikatanan nog Mikpongon.”[‡]

⁷ Tibua, pa'ali sog moloikatanan koyon, misulat dia sog Kitab og talu' nog Mikpongon nog,

“Og moloikatanan non mokodali' domikian da mama' nog galu'. Og dodondagonanan non mokodasig domikian da mama' nog gliga' nog gapuy.”[§]

⁸ Tibua, pa'ali sog Bata' non, misulat dosop dia sog Kitab og talu' nog Mikpongon nog,

“O Diwata, og kopogdatu' mu kobon non, asta sog da' kopus non. Bu og kopogokbit mu sog pigotowan mu modulus. ⁹ Bu omba'is mu ain modulus nog polomotadon bu molaton mu ain di' kitu' pia. Dadi, og Mikpongon nog ion og poktomuyon mu, bianan sog kolana non dianika nog glana nog gloliag, piotas non pa ika nog labi a pa dia sog dumaanan mu.”^{*}

¹⁰ Bu miktalu' dosop ion nog,

“Ika og Pogbaya'. Bu tidu pa sog tolipunan, ika og mikpongon nog pigloban nog glangit bu glupa'an. ¹¹ Bu ngon gondow non og glam non koyon mimung monda' na, tibua, ika ondi' a moksop. Bu og glam non koyon omputak da mama' nog ponopoton. ¹² Bu

[‡] **1:6** 1:6 Deuteronomy 32:43
1:9 Salmu 45:6-7

[§] **1:7** 1:7 Salmu 104:4

^{*} **1:9**

lupi'on mu dosop mama' nog glogdoy. Bu suklian mu dosop mama' nog ponopoton. Tibua ika, ondi' a nododa' moksop po' ika da kobon non asta sog da' kopus non.”†

13 Bu og Mikpongon, da' ion poktalun sog minsan sala buk si'oy nog moloikatanan non nog ma' nog tinalu' non kitu' dia sog Bata' non nog,
 “Ika, ingkud a dini sog glintu u asta imungon ku og glam nog bantaanan mu nog gindogan nog botis mu.”‡

14 Dadi, bila ma' nitu' nog og Bata' non motas pa sog moloikatanan, olo gidoy buan og polosuku'an nog moloikatanan koyon? Ma' nini. Ilan koyon og sosoligananan nog Mikpongon bu dodondagonanan non nog di' ta motongow nog tumabang sog ain bogayan nog kotubu' nog da' kopus non.

2

Pongmohilat amu

1 Dadi, bila ma' nitu' og Bata' non koyon nog motas poma dia sog moloikatanan, sumboy pododungag og kotigbung nog pomikilan ta dia sog gustalan kitu' nog midongog ta po' bagun ita ondi' mosuoy dun. 2 Po' og gustalan kitu' nog pilatas nog Mikpongon dia sog moloikatanan non nog pisampot dia sog munaotowanan kitu', sumboy doda' kunutan. Po' simasima da' pokokunut dun, og polihala' dianon dumalan dia sog kohinangan non koyon. 3 Bu labi pa ditu', da'idun og pologuyan ta dun bila di' ta

† 1:12 1:12 Salmu 102:25-27 ‡ 1:13 1:13 Salmu 110:1

tomba'an og gustalan koni pa'ali sog mosolag nog tabang nog Mikpongon dianita. Po' og Kounutan ta nog si Isus, mikuna pa ion mogustal pa'ali sog kogawon nog Mikpongon dianita. Bu ain mikodongog nog gustalan non koyon, tinumaksi' ilan na dianita nog motud doda'. ⁴ Bu og Mikpongon si'oy tinumaksi' dosop dun bianan sog gingyata'anan non bu gininisan nog ginang non nog kosobu'sobu'. Bu diadia dianilan binogayan non nog ain kolegan nog Mikpongon nog kotoan nog tidu dia sog Mosigda nog Bolakat non.

Og mosolag nog tabang bianan dia ni Kristu

⁵ Dadi, og pogolongon ta koni pa'ali sog dunya kitu' nog pingimboguan nog posungu' na matong. Og Mikpongon, da' non uokiloy dia sog moloikatanan non og mogokbit dun, suga'id non, dia non inuakil sog gotow. ⁶ Po' ongon talu' dia sog Kitab nog ma' nini,

“Olo buan gidoy og gotow, nog pimikil mu poma?

Bu olo buan gidoy dosop og sagyaotow koyon, nog pigipat mu poma? ⁷ Po' pibaba' mu kolongod dia sog moloikatanan. Bu piotas mu ion, bu binogayan mu ion nog gadab, ⁸ bu inimung mu tanan ion mogbaya' dia sog glam non.”*

Dadi, og ma'ana nog sinulat koyon, og gotow, inimung ion nog Mikpongon mogokbit dia sog glam non. Og ma'ana non, da'idun nog di' non pogboya'an. Saka numun koni, kona' da og sagyaotowanan koyon og mogbaya' dia sog glam non. ⁹ Tibua, mitongow ta na nog si

* **2:8** 2:8 Salmu 8:4-6

Isus, nog ion miimung mibaba' kolongod dia sog moloikatanan bagun da bianan dia sog kosoliu non sog patoy, tulungon nog Mikpongon og glam nog gotowanan. Dadi sabap ditu', numun koni piotas na ion nog Mikpongon bu binogayan na ion nog gadab.

¹⁰ Po' og Mikpongon, bianan dianon bu sabap dianon miongon og glam non. Dadi, duma'it dianon nog imungon non si Isus mohurup bianan dia sog sinsaan non bu bagun dosop modakol gombata'anan nog Mikpongon og moit non dia sog kotas non. Po' si Isus og polonggawon dianilan tidu sog dusa. ¹¹ Dadi sa'an itu', ilan nog midulus, miimung salu ama' ilan nog mikpodulus kitu' dianilan nog ion non si Isus. Sa'an itu' ondi' ion mosipog mingalan dianilan nog pigilugan non ilan. ¹² Po' ma' nini og talu' non dia sog Kitab, “Suksugan ku dia sog pigilugan ku og gininang mu bu songlitan ku ika dia sog piglumpukan nilan.”[†] ¹³ Bu ngon dosop og talu' non nog ma' nini, “Akon, sumalig u dia sog Mikpongon.”[‡] Bu miktalu' ion dosop nog, “Koni u na bu dunut og gombata'anan kitu' nog binogoy nog Mikpongon dianakon.”[§]

¹⁴ Dadi, og gombata'anan koyon nog pigolong non, ion non og gotowanan kitu' nog togo gungod bu togo dugu'. Bu si Isus si'oy, miimung dosop ion nog gotow ma' nilan. Po' sa'an miimung ion nog gotow po' bagun bianan sog kobunu' dianon sog kudas, mogla'at si Kindagow dun. Po' si Kindagow togo baya' sog patoy. ¹⁵ Dadi, sa'an

[†] **2:12** 2:12 Salmu 22:22 [‡] **2:13** 2:13 Isaya 8:17 [§] **2:13** 2:13 Isaya 8:18

ma' nitu' po' bagun ain miulipon sog gondok nog patoy sog gobon nilan motubu', ompoluas ilan da ni Isus dia sog gondok nilan koyon. ¹⁶ Po' kona' da og moloikatanan og tinabang non, suga'id non, og dolanatanan ni Abraham. ¹⁷ Dadi sa'an itu', sumboy nododa' moktimaluy ion nog tantu gotow ma' nog pigilugananan non bagun da mimung ion nog bolian nilan nog motas nog molilolatoy bu kopongondolan dia sog ginang non dia sog Mikpongon po' bagun da kompunan og dusaanan nog gotowanan. ¹⁸ Dadi, sa'an ion og mokotabang sog ain pingyuba'an po' ion si'oy mikobian mosinsa sog gyuba'.

3

Si Isus motas pa dia ni Muses

¹ Dadi, pigilugan ku sog tanud, nog ain sinu-molabuk na dia sog gonggat nog Mikpongon sumakup sog pigdotu'an non, pomikil niu si Isus. Po' si Isus, ion og pipangoy nog Mikpongon dini sog glupa'an bu miimung dosop ion motas nog bolian dia sog tanud ta nog tinud ta. ² Bu kopongondolan ion nog Mikpongon, og tinumondu' dianon ma' dosop ni Muses nog kopongondolan dosop ion moginang nog polosuku'an non sog baloy nog Mikpongon, nog ion non ion og pigotowan non. ³ Tibua, og gotow nog polongimung nog baloy, og kopogadab dianon labi pa sog gadab dia sog ginimung non koyon nog baloy. Domikian dosop ma' nion si Isus og kopogadab dianon labi pa sog kopogadab dia ni Muses. ⁴ Po' bila og baloy og poglobitan ta, glam nog

baloy sagya da inimung, tibua, og Mikpongon, ion og migimung nog glam non. ⁵ Dadi, si Muses kopongondolan. Ion og dodondagon nog Mikpongon kobon nitu' moginang dia sog baloy non. Bu ion og mikpolatas nog talu' nog Mikpongon nog tolu'on non sog binaya' nog gondow dia sog gotowanan. ⁶ Tibua si Kristu, ion og Bata' nog Mikpongon, bu kosoligan ion mogokbit nog baloy nog Mikpongon. Bu ita koni og baloy nog Mikpongon bila ompagon og tud bu dodomaan ta dianon.

Og podonsama' sog ain lumota' mongandol

⁷ Dadi, ma' nini og talu' nog Bolakat nog Mikpongon nog sinulat sog Kitab,

“Og Gondow Koni, bila midongog niu og talu' nog Mikpongon, ⁸ na' amu tokodoy nog di' amu tumud dun ma' nog munaotowanan kobon nitu' nog mingantu ilan dianon nog kobon nilan sog bonua kitu' nog mologon pogonongan. Po' sinulayan nilan ion ditu'.” ⁹ Po' ma' long nog Mikpongon dun, “Sog solod nog pat pulu' ton sinulayan nilan akon minsan si'oy mitongow nilan bog olo bayu' nog ginang u dianilan. ¹⁰ Dadi, sa'an miglolingit u dia sog gotowanan koyon, bu mangka u tolu'oy dianilan nog ondi' ilan kosoligan kobon non, bu ompok ilan mokokunut dia sog dondagananan ku. ¹¹ Dadi sa'an itu', miglolingit u dianilan bu sinumpaan ku ilan nog ondi' ilan na

doda' mokosolod sog gulolian ku kitu' bu dumuma dianakon mulali.”*

¹² Dadi, pigilugan ku sog tanud, pokpotubud amu tokodoy bagun da da'idun dion niu nog di' tumud sabap sog molaton og pomikilan non nog boya'an kotolikudan non na tanan og Mikpongon. ¹³ Suga'id non, solian nog iningolanan pa og tang koni og Gondow Koni, sumboy mogdinolo'isogoy amu gondow gondow bagun da'idun diani mimung motogas pikilan non kobal nog glimbung nog Soitan. ¹⁴ Po' glam ta koni og duma ita ni Kristu bila di' ita da sumimoy sog pagon nog dodomaan ta dianon asta sog doksu'an.

¹⁵ Po' ma' nini og sinulat kitu' dia sog Kitab, “Og Gondow Koni, bila midongog niu og talu' nog Mikpongon, na' amu tokodoy nog di' amu tumud dun ma' nog munaotowanan kitu' kobon nitu' nog mingantu ilan dianon.”

¹⁶ Dadi, sima gidoy og pigolong kitu' nog mikodongog nog talu' nog Mikpongon nog saka mingantu ilan dianon? Og gotowanan kitu' nog mingantu dia sog Mikpongon, ion non ion og glam nog gotowanan kitu' nog pinulu'an ni Muses lumuas tidu sog bonua nog Ihiptu.

¹⁷ Bu sima gidoy og piglolingitan koyon nog Mikpongon nog pat pulu' ton gobon non? Og piglolingitan nog Mikpongon kitu', ion non dosop ion og gotowanan kitu' nog mikodusa dianon, bu mikpomatoy ilan tanan sog bonua kitu' nog mologon pogonongan. ¹⁸ Ion non ion og gotowanan kitu' nog da' pokokunut, og sinumpaan kitu' nog

* **3:11** 3:11 Salmu 95:7-11

Mikpongon nog, “Ondi' ilan na doda' mokosolod ditu' sog bonua u kitu' nog mokulali ilan bosia dun.” ¹⁹ Dadi, sa'an da' ilan pokosolod sog bonua kitu' nog pulolian non dianilan, po' sabap sog kopongmungas nilan.

4

Og pogulolian nog pigotowan nog Mikpongon

¹ Bu asta pa sog numun koni da' poksop og pasad nog Mikpongon sog ain pigotowan non nog pulolion non ilan. Dadi, sumboy mokpotubud ita po' bagun da'idun daniu og di' mokodopot ditu' sog gulolian kitu' nog pinasad non. ² Po' ita si'oy ma' da nog munaotowanan kitu' kobon nitu' po' inustalan ita na nog Gomba'is nog Guksugan pa'ali dia sog gulolian. Tibua ilan, dangan midongog nilan og gustalan kitu', da' nilan tobukoy nog boya'an miimung da' sagnat non dianilan po' da' ilan pongandol.

³ Tibua ita, ain og tinumud dun, mokosolod ita na ditu' sog gulolian kitu' nog pigolong nog Mikpongon. Tibua, pa'ali dianilan nog da' tud sog gustalan kitu', ma' nini og talu' nog Mikpongon dianilan,

“Sa'an itu' miglolingit u dianilan bu sinumpaan ku ilan nog di' ilan na doda' mokosolod sog gulolian ku kitu' bu dumuma dianakon mulali.”

Tinalu' non ma' nitu' po' sagad na bosia og gulolian non po' donsama' na midoksu' og glam nog piongon non. ⁴ Po' ngon og talu' non sog Kitab nog pa'ali sog kopitu' ondow nog ma' nini,

“Minulali og Mikpongon sog kopitu ondow non po' og glam nog ginang non midoksu' na.”*

⁵ Bu og talu' non sop nog milabit komun nog, “Ondi' ilan nododa' mokosolod sog gulolian ku bu dumuma dianakon mulali.”

⁶ Dadi, og munaotowanan kitu' nog mikuna pokodongog nog Gomba'is nog Guksugan kitu', minsan si'oy da' ilan pokosolod sog gulolian kitu' po' sabap sog da' ilan pokokunut nog talu' non, ngon da mokosolod sog gulolian non kitu' nog pigolong non. ⁷ Dadi, sa'an itu' og Mikpongon sinumosa' puli' nog tang, nog iningolanan non og tang koyon, og Gondow Koni. Po' tidu sog masa ni Muses kitu' nog miobon na nog ton, pilatas non og talu' non dia ni Dabid nog ma' nog milabit kitu' komun nog, “Og Gondow Koni, bila midongog niu og talu' nog Mikpongon, na' amu tokodoy nog di' amu tumud dun.”

⁸ Bu si Josua, somo' mioit non ilan ditu' sog gulolian kitu' nog pigolong nog Mikpongon, da' na bosia poktaluh puli' og Mikpongon pa'ali sog len Gondow. ⁹ Dadi, og ma'ana nog pigolong non koni, og pigotowan nog Mikpongon, sagad na og gulolian nilan nog ma' nog kulali nog Mikpongon sog kopitu ondow non. ¹⁰ Po' minsan sima sumolod sog gulolian nog Mikpongon, moku-lali ion sog ginang non mama' nog kulali nog Mikpongon kitu', dangan midoksu' og gininang non. ¹¹ Dadi, sa'an sumboy mogapas ita mampu' sog gulolian kitu' bagun da'idun sala kotow si'oy, og di' mokosolod nog sabap nog da' ilan

* **4:4** 4:4 Genesis 2:2

pokokunut sog talu' nog Mikpongon mama' nog munaotowanan kitu' kobon nitu'.

¹² Po' og talu' nog Mikpongon totubu' bu bolokatan. Bu mokutong pa sog kalis, po' madal non tanan minsan olo sog tibuk nog kotubu' bu glimukud nog gotow, bu mosisig non og glegan bu dialom pikilan nog gotow. ¹³ Po' da'idun og gombuni sog Mikpongon. Og glam non motampal dianon, bu kosunan non og glam non. Bu ion da og mongukum dianita sog glam nog kohinangan ta.

Si Isus og bolian nog di' kobotukan

¹⁴ Dadi bila ma' nitu', sumboy pohogoton ta og tanud nog tinabuk ta na. Po' ngon na og Kounutan ta nog boliananan nog di' kobotukan, bu ion numun koni ditu' na sog bubunglangit. Ion non ion si Isus, og Bata' nog Mikpongon. ¹⁵ Po' og Kounutan ta koyon nog boliananan, mololat sog gotowanan po' misabut non da og kibotangbotangan nog gotow nog mosompun pokodusa. Po' ion si'oy, kibianan non og glam nog gininisan nog pongyuba' nog domikian da ma' nog kopongyuba' dianita. Tibua minsan ma' nitu', da' da ion koyuba'oy. ¹⁶ Dadi sa'an itu', sumboy ondi' ita na mogalangalang mokpolani dia sog Mikpongon po' bagun non ita kololatan bu tulungon sog tang nog ngon kulang dianita.

5

¹ Po' pa'ali sop sog glam nog boliananan nog salu bansa ta nog Hudyu, og kounutan nilan, pimili' tidu sog pakasiotow nilan bu ion

tinondu' nog mongingolot dia sog gotowanan sog Mikpongon pa'ali sog poginangon dia sog kinodiwata. Mogbogoy ion nog bogoy bu og pomalas nog dusaanan nog gotowanan. ² Bu ion moto mololat sog ain gotowanan kitu' nog mikodusa nog saka da' nilan bosia tiboba'oy, po' ion si'oy og sagyaotow da nog mokodusa. ³ Sa'an itu', ion si'oy sumboy momalas dosop nog dili dusaanan non, bu asta dosop nog pakasiotow non. ⁴ Og polosuku'an koni nog bololaga', di' non ompomili' og dili glawas non, suga'id non, og Mikpongon og momili' dun, mama' nog kopomili' non dia ni Aron kobon nitu'. ⁵ Ma' nitu' dosop si Kristu, kona' non og dili mimili' nog polosuku'an non koyon nog bololaga' nog boya'an miimung ion og Kounutan nog boliananan. Suga'id non, binogoy dianon nog Mikpongon og polosuku'an non koyon po' miktalu' og Mikpongon dianon nog,

“Ika og bata' u. Bu gondow koni miimung u nog Gama' mu.”*

⁶ Bu ma' nini dosop og talu' nog Mikpongon nog sinulat,

“Og kopogbolian mu da' kopus non, og sinumingkot dia sog kopogbolian ni Melkisedek.”†

⁷ Bu sonuk pa ni Isus mognong dini sog glupa'an koni, migyakin ion sog Mikpongon dunut guakol non. Po' og Mikpongon da mokotabang dianon sog kopatoy non. Bu midongog da og gyakin ni Isus kitu' po' sabap sog ion

* 5:5 5:5 Salmu 2:7 † 5:6 5:6 Salmu 110:4b

mikpobaba' bu sinumangkan dia sog Mikpongon. ⁸ Po' minsan ion og Bata' nog Mikpongon, sabap dia sog sinsaan non, misabut non da bog olo og doksu'an nog kopokokunut non dia sog Mikpongon. ⁹ Bu dangan mihurup na ion, miimung ion nog tabang nog da' kopus non dia sog ain mokokunut kitu' dianon. ¹⁰ Bu tinalu' nog Mikpongon nog ion nododa' og Kounutan nog boliananan, og sinumingkot dia ni Melkisedek.

Sumboy pohogoton ta og tud ta sog motud

¹¹ Modakol pa bosia og glegan ku mogustal daniu pa'ali dia ni Melkisedek. Tibua mologon ustalon, po' mama' nog di' amu mokosabut. ¹² Po' miobon amu na pokponadan. Do'itan na bosia nog mokopokpanad amu na, saka sumboy amu poma pokponadan nog tolipunan nog pokponadon pa'ali sog talu' nog Mikpongon. Dadi, sa'an bila ma' nitu', mama' amu pa nog gombata' kitu' nog sumboy pokpinumon pa nog gatas po' di' pa ilan mokosuku kuman nog piboksa. ¹³ Dadi, ain sumboy pa og gatas pokpinumon dianon, og bata' pa ion nog da'idun pa sabut non pa'ali sog kodulusan. ¹⁴ Po' og piboksa koyon, og ma'ana non, ain gustalan kitu' nog mokodalom pa'ali sog talu' nog Mikpongon. Ma' nion koyon dia gomitoiy sog ain kosoligan na og pikilan non. Po' bianan sog kogamit nilan dun kobon non, kosunan nilan bog olo og molaton otawaka og gomba'is.

6

¹ Dadi, sumboy dungagan ta ain mikuna kitu'

ponadon dianita pa'ali dia ni Kristu, mangka ta sukpatoy moganad nog ain mokodalom kitu' nog gustalan pa'ali dianon bagun og kopongan-dol ta dianon dumalom. Bu di' ta sumboy pokpuli'puli'on mogustal og mikuna kitu' nog gustalan. Og gustalan koni nog pigolong pa'ali dia sog kotolikud ta sog kohinangan kitu' nog da' sagnat non mangka ita tud dia sog Mikpongon. ² Bu og gustalan pa'ali sog kopogbunyang, bu og gustalan pa'ali sog kopondopon sog gotow nog bogu tabuk, bu pa'ali dosop dia sog kopotubu' nog tidu sog patoy, bu og kopomolihala' nog Mikpongon asta sog da' kopus non. ³ Suga'id non, sumukpat ita na moganad nog modalom kitu' nog pogonadan, bila baya' da nog Mikpongon.

⁴ Po' ain mikosun na nog motud, bu ain og minanam non na og popia nog miktidu dia sog Mikpongon, bu ain misunu' na kobogoyoy nog Mosigda nog Bolakat nog miktidu sog Mikpongon nog saka, tinibaba' nilan tumolikud og kotabuk nilan dia sog Mikpongon, ondi' na moksud og pikilan nilan kitu'. ⁵ Bu kisunan nilan na bosia og koba'is nog talu' nog Mikpongon. Bu mitongow nilan dosop og Bolakat nog Mikpongon nog mokpotintul dianilan sog boloma'dinglag ⁶ nog saka, tiboba'on nilan tumolikud og glam nog kibianbianan nilan kitu' dia ni Kristu, ondi' nododa' moksud og pikilan nilan mokpuli'. Po' og ma'ana non, sabap sog kopomungyas nilan koyon, domikian da nog ma' nog bunu'on nilan mokpuli' sog kudus og Bata' nog Mikpongon, bu domikian dosop nog puli'an nilan ion mokposipog dia sog kodokolan nog gotow.

⁷ Po' ita, domikian da mama' nog glupa' kitu' nog pipia nog Mikpongon nog kobon non motosop nog dupi' boya'an nog mosubuk pomulan dun nog mogamit nog ain sinimpanan dun.

⁸ Tibua, bila ngon og glupa' nog og tumubu' dun sagya da og sigbot, bu og sigbot koyon nog dugion, og glupa' koyon, da'idun og sagnat non. Minsan tanan itu', gomonsunoy og glupa' koyon sumpa'an nog Mikpongon bu og doksu'an non, lo'aton bianan sog gapuy.

⁹ Dadi, pigilugan ku nog kololaman ku, minsan ma' nini og talu' nami, kosunan nami nog kona' da nog ma' nion og doksu'an niu. Po' motongow daniu og koba'is nog kohinangan niu nog dumalan dia sog kogawon niu dia sog dusaanan niu. ¹⁰ Og Mikpongon di' mogbigya'. Dadi, di' non nododa' kolingawan og kohinangan niu bu og kolalam niu dianon bianan sog kotabang niu kobon non sog pakasi niu poktanud. ¹¹ Dadi, og kolegan ku bosia daniu, og glam niu, mansing amu mogapas tumud sog Mikpongon asta sog doksu'an, bagun motuman og pigdodomaan niu kitu' dianon. ¹² Po' ompok u nog motonop amu mongandol. Suga'id non, kolegan ku nog moglogiling amu tanan dianilan nog bianan sog kopongandol nilan dia ni Isus bu dunut ompayat ponutus nilan, mokopomusaka' ilan nog glam nog pinasad kitu' nog Mikpongon.

Motuman doda' da og pinasad nog Mikpongon

¹³ Po' kobon nitu', og Mikpongon sinumapa dangan mikpasad ion dia ni Abraham. Og dili ngalan non og ginamit non sog koposadan non

koyon po' da'idun lual motas pa dianon. ¹⁴ Bu ma' nini og pasad non dia ni Abraham, "Popiaon ku nododa' ika. Bu podokolon ku og dolanat mu."*

¹⁵ Dadi sa'an itu', si Abraham da' kotonop mogbagad nog pinasad kitu' dianon. Bu tinuman da dianon nog Mikpongon. ¹⁶ Po' og gotow bila sumapa, sumboy ngon nododa' og gomiton non nog ngalan nog motas pa dianon, po' sumboy ngon nododa' og motas pa dianon og mokotaksi' dun bagun da da'idun og susion dun. ¹⁷ Dadi sa'an og Mikpongon, dangan mikpasad ion, sinopaan non, po' kolegan non dun, mosabut tokodoy nog pangkatanan ni Abraham nog ondi' nododa' moksop og tugyu non. Sa'an itu', sinumapa ion. ¹⁸ Dadi, sa'an ma' nitu' og gininang nog Mikpongon bagun da dua' ginis nog taksi' nog di' moksop nog ma' nini, og talu' non bu og kopoksapa non. Po' ondi' nododa' mogloput og Mikpongon. Dadi, ita, ain og mikitabang kitu' dianon, motes ita tokodoy mokpopagon nog dodomaan ta nog binogoy non dianita. ¹⁹ Bu og dodomaan ta koyon nog ompagon, pinonggi' dia sog sinipit nog bolangoy nog misodang tokodoy. Po' og ma'ana non, bagun da dosop og pikilan ta ondi' manud po' ompagon na og dodomaan ta dia sog Mikpongon. Bu sabap sog dodomaan ta koyon, miimung da nog mokobian ita na sog bolot koyon mangoy ditu' sog dialom nog pogonongan nog Mikpongon ²⁰ po' ditu' da si Isus. Ion og miguna dianita mangoy ditu' mongingolot dianita sog

* 6:14 6:14 Genesis 22:17

Mikpongon po' ion og Kounutan nog boliananan asta sog da' kopus non, og sinumingkot dia ni Melkisedek.

7

Og bolian nog si Melkisedek

¹ Si Melkisedek, ion non og Datu' kitu' sog bonua nog Salem, bu ion og bolian nog miktamuy sog Diwata nog Di' Kolobian. Bu dangan minuli' si Abraham tidu non gubaton og pat kotow kitu' nog datu', linumpak ion ni Melkisedek mangka non popiaoy si Abraham.

² Bu migbogoy si Abraham dia ni Melkisedek nog kosopulu' bahagi' nog galap non kitu' nog tidu sog pogbunu'an. Po' og ma'ana nog ngalan ni Melkisedek koyon, ion og datu' nog kodulusan. Bu og ma'ana nog datu' nog Salem koni, ion og datu' nog kotikna' po' og Salem koni, og ma'ana non og kotikna'. ³ Tibua, da'idun misulat pa'ali dia sog gina'ama' non, otawaka sog kobata' dianon, otawaka minsan og pangkat non, otawaka sog kopatoy non. Dadi, ion miimung mama' nog Bata' kitu' nog Mikpongon po' og kopogbolian non minonayun asta sog da' kopus non. ⁴ Tontong niu polo'ma bog andun doda' ion kotas po' minsan si Abraham, og mogulang ta kitu' kobon nitu', migbogoy pa dianon nog laga' nog sopulu' bahagi' nog gakod nog mialap non kitu' dia sog pogbunu'an.

⁵ Bu sog botad ta nog bansa Hudyu, og boliananan sumboy og pangkat da ni Apu' Lebi. Bu sumboy dosop kobogayan ilan nog salu bansa nilan nog sopulu' bahagi' nog galapanan nilan,

minsan si'oy salu pangkat ilan ni Abraham. ⁶ Tibua, og kopogbolian ni Melkisedek, onda' dia miktidu sog pangkat ni Lebi saka, tinabuk non da og bogoy kitu' nog kosopulu' bahagi' tidu sog galap ni Abraham mangka non popiaoy si Abraham nog ion bogayan nog pasadanan nog Mikpongon. ⁷ Tibua og motud, ion og migbogoy nog popia, motas pa dia sog kibogayan dun. ⁸ Pa'ali sog pangkatanan kitu' ni Lebi nog boliananan, binogayan ilan nog kosopulu' bahagi' kitu' nog saka matoy ilan da. Tibua, pa'ali dia ni Melkisedek, binogayan dosop ion nog kosopulu' bahagi' nog saka ion totubu' nog ma' nog sinulat dia sog Kitab. ⁹ Dangan binogoy ni Abraham og kosopulu' bahagi' non kitu' dia ni Melkisedek, mama' dosop ni Lebi nog mikopogbogoy nog kosopulu' bahagi' non dia ni Melkisedek. Saka og pangkatanan si'oy ni Lebi, mikotabuk dosop nog kosopulu' koyon nog miktidu dia sog gotowanan. ¹⁰ Po' sog kopoglumpak ni Abraham kitu' ilan ni Melkisedek, midukakit da si Lebi dun minsan si'oy da' pa sibon bota'oy.*

¹¹ Dadi, og botad nog binogoy dianita nog bansa Hudyu, pibian sog kopogbolian nog pangkat ni Lebi. Tibua, somo' modulus og gotowanan bianan sog kopogokbit nog boliananan kitu', da'idun na bosia og len bolian nog mama' nog kopogbolian nog sinumingkot kitu' dia ni Melkisedek. Di' na bosia mosop og kopogbolian nog pangkat ni Lebi kitu' nog si Aron. ¹² Dadi, bila suklian og kopogbolian, sumboy suklian

* **7:10** 7:10 Si Lebi og gapu' ni Abraham.

dosop og botad. ¹³⁻¹⁴ Og pigolong ta koni, og Kounutan ta. Po' kosunan ta nog si Isus kona' og pangkat ni Lebi, suga'id non, og pangkat ion ni Juda. Bu da'idun tanan og duma pangkat non mipili' mogbolian. Po' dangan miktalu' si Muses pa'ali sog boliananan kitu', da' non tanan kolabit og pangkat ni Juda.

Og len bolian nog mama' ni Melkisedek

¹⁵ Dadi og piktalu' ta koni, mitampal na tokodoy po' tinumua' na og len bolian mama' ni Melkisedek. ¹⁶ Po' og kopogbolian non onda' sukpat sog polomotadon nilan kitu' kobon nitu' nog sumboy og pangkat ni Lebi og mogbolian. Suga'id non, sabap sog Bolakat non, di' ion matoy mokpuli' po' og kotubu' non asta sog da' kopus non. ¹⁷ Po' og talu' nog Mikpongon nog sinulat sog Kitab nog,

“Ika og bolian nog da'idun kopus non, bu sinumingkot a dia sog kopogbolian ni Melkisedek.”

¹⁸ Dadi og botad kitu' tagna' pa'ali sog kopogbolian, ondi' na itu' kunutan po' kulang pa, bu da' na potugyuan dun. ¹⁹ Po' og botad kitu' nog pilatas dia ni Muses, ondi' modulus og gotowanan dun. Dadi, numun koni ngon na og labi pa' ditu' og dodomaan ta nog boya'an mokopokpolani ita na dia sog Mikpongon.

²⁰ Bu og kopogbolian non pibian sog sapa nog Mikpongon dianon. Po' og duma boliananan kitu' nog pangkatanan ni Aron, da' ilan sopaoy

dangan migbolian ilan. ²¹ Tibua, dangan migbolian si Isus, sinopaan ion nog Mikpongon nog ma' nini,

“Akon og Pogbaya', sinopaan ku nog ika og bolian nog da' kopus non. Bu og pikilan ku ondi' nododa' moksop.”†

²² Bu sabap sog sapa nog Mikpongon kitu' dianon, miimung tanan si Isus og tanda' nog pagon nog pasad nog omba'is pa sog koposadan kitu' sog tagna'.

²³ Bu og boliananan kitu' sog tagna', moksukpatsukpat og kopogbolian nilan po' matoy ilan da. ²⁴ Tibua, si Isus motubu' nog da' kopus non bu da'idun na lumual sumukpat mogbolian dianon. ²⁵ Dadi, sa'an itu' mokotabang tokodoy sog gotowanan tidu sog dusa nilan ain tinumud dia sog Mikpongon bianan dianon po' ion kobon non totubu' asta sog da' kopus non. Bu ion og mongingolot dianita sog kopokpolani ta dia sog Mikpongon.

²⁶ Dadi, da'idun lual og motas nog bolian og mokotoktub nog glam nog kulang ta lual da si Isus. Po' di' ion kotongowan nog di' pia, bu da'idun kulang non bu dusa non, bu ion mipolen dia sog bolodusaon, bu piotas na ion ditu' sog bubunglangit. ²⁷ Bu di' ion ma' nog duma kounutan nog boliananan kitu' nog sumboy momalas ilan gondow gondow nog pomalas sog dusa nilan, bu og dusa nog pakasiotow nilan. Po' si Isus ondi' na momalas puli' po' insan non da polasoy og dili glawas non bagun da og

† 7:21 7:21 Salmu 110:4a

glam nog gotow mogawon tidu sog dusaanan nilan. ²⁸ Dadi, sog botad kitu' nog pilatas dia ni Muses kobon nitu', pa'ali sog kopomili' nog kounutan nog bolian, og sagyaotow da nog bakan pokodusa. Tibua, og pasad kitu' nog Mikpongon nog mibinaya' pa sog dan Botad kitu', sinopaan non og kopili' non nog Bata' non nog ion og Kounutan nog boliananan po' mihurup na ion asta sog da' kopus non.

8

Si Isus og bolian ta nog di' kobotukan

¹ Dadi, ma' nini og titik nog poktolu'on ta koni. Ngon na og Kounutan nog boliananan ta nog miningkud na ditu' sog glangit dia dapit sog glintu nog gingkudan datu' nog Pogbaya' nog di' kobotukan. ² Bu dia ion miginang sog sungu'an nog Mikpongon, dia ion sog tantu Poktomuyan nog inimung nog Pogbaya' nog kona' sagya kimungan nog gotow.

³ Bigya' non, og kounutan nog boliananan dini sog glupa'an koni, og binogoy nog ginang dianilan, og moguakil nog kosopulu' bahagi' nog tidu sog gotowanan, bu momalas nog potubu'on dia sog Mikpongon. Dadi, og pogolongon ta koni nog Kounutan nog boliananan ta, sumboy ion si'oy, ngon dosop og guokilon non dia sog Mikpongon.

⁴ Tibua, somo' og kopogbolian non sagya da dini sog glupa'an, ondi' na ion mogbolian po' ngon da og boliananan nog lumual pa dianon, ion non og pangkatanan ni Lebi nog mogbogoy ilan nog bogoyanan nilan nog unuton nilan og

dondagan kitu' nog pilatas dia ni Muses kobon nitu'.⁵ Bu og Baloy koyon nog Poktomuyan nilan sagya da og glogyawan otawaka nuni nog tantu Poktomuyan kitu' ditu' sog sungu'an nog Mikpongon. Dadi, sa'an itu' pidonsama' tumalu' nog Mikpongon dia ni Muses kobon nitu' dangan posungu' ion mogimung nog Poktomuyan nilan kitu' nog tagna'. Po' ma' long nog Mikpongon dun dianon, "Unut nika tokodoy og pitongow u kitu' dianika komun dini sog bulud koni."*

⁶ Tibua sog numun koni, og ginang nog kopgolian nog binogoy na dia ni Isus, motas pa tokodoy dia sog duma boliananan kitu'. Bu og kopongingolot non dia sog gotowanan pa'ali dia sog bogu koposadan kitu', motas pa tokodoy dia sog koposadan kitu' tagna'. Po' og pasadanan sog bogu koposadan kitu', molongas pa tokodoy dia sog pasadanan sog tagna' koposadan kitu'.⁷ Po' somo' da'idun kulang nog tagna' koposadan kitu', da'idun na bosia og bogu koposadan.⁸ Po' og Mikpongon, sinila' non og pigotowan non kitu' kobon nitu'. Ma' long non dun,

"Ngon da gondow non nog mogimung u puli' nog bogu koposadan nami dia sog pangkatanan ni Israel bu asta sog pangkatanan ni Juda.⁹ Og bogu koposadan koyon nog imungon ku, di' na mama' nog koposadan nami kitu' nog mokogulanganan nilan kitu' nog, dangan inagak u ilan lumuas tidu sog bonua nog Ehiptu, da' ilan poktantu mogunut sog

* 8:5 8:5 Exodus 25:40

koposadan nami kitu'. Dadi, sa'an itu' potiangon ku ilan. ¹⁰ Bu ma' nini og bogu koposadan nog imungon ku puli' dia sog pangkatanan ni Israel, ma' long nog Pogbaya' dun, ngon gondow non, togu'on ku og botad u dia sog pomikilan nilan, bu sulaton ku dosop dia sog pusung nilan. Dadi, miimung nog akon na og Diwata nilan bu ilan miimung nog pigotowan ku. ¹¹ Dadi, bila matong na og gondow koyon nog pogolongon ku, da'idun na sumboy mogustal dia sog pigilugananan bu asta sog dumaanan nog sumboy nilan kilolaan og Pogbaya'. Po' kisunan na nog glam nilan bog sima u tidu sog glibun laki bu asta sog bata' mogulang dianilan. ¹² Po' ompunan ku na og kohinangan nilan nog molaton, bu poksolingawan ku na og dusaanan nilan."†

¹³ Dadi, sa'an og koposadan kitu' iningolanan nog Mikpongon nog bogu koposadan. Bu sabap ditu' og dan koposadan kitu' miboluba na. Po' di' mobon, ain og miboluba na bu og da' na potugyuan dun, mawa' na.

9

Og dan Botad pa'ali sog kopoktamuy

¹ Og koposadan kitu' tagna', ngon og po'atan dia sog Botad pa'ali sog kopoktamuy nilan bu pa'ali dosop sog Poktomuyan nilan dini sog glupa'an nog inimumng nilan. ² Og ginimumng

† 8:12 8:12 Jerimaya 31:31-34

nilan nog Poktomuyan, og donding bu gatop non koyon og tulda. Bu binolot ion bagun mimung nog dua' buk dugu. Bu og bolot koyon og modikpol nog ponopoton. Og dugu non kitu' sog glowasan ngon poktutudan nog glansuk bu og glomisahan nog poktogu'an nilan nog pan nog uokilon nilan dia sog Mikpongon. Bu og dugu koyon iningolanan nog dugu nog mosigda. ³ Bu og kodua' dugu kitu' sog sobola' nog bolot koyon, iningolanan og dugu nog landu' kosigda. ⁴ Og dugu koyon, ngon og glomisahan nog bulawan nog poktutungan nog komangyan dun. Bu sog dialom nog dugu koyon ngon og kaban dun nog miputus nog bulawan nog iningolanan Kaban nog Koposadan. Dion tinagu' og bata'bata' sibulan nog bulawan nog tinogu'an nog pan kitu' nog iningolanan og mana. Bu tinagu' dosop sog kaban kitu' og tagad ni Aron nog minubil kobon nitu'. Bu ditu' dosop tinagu' og dua' buk papan nog batu nog sinulatan nog sopulu' dondagananan nog Mikpongon. ⁵ Dia inuntul sog ganob nog kaban koyon og dua' buk glodawan nog manusia' kitu' nog miksosungu'oy. Po' ilan og tontongan nog dion og kotas nog Mikpongon. Bu mansing sog tondong nog gokpak nilan og iningolanan nilan nog poktiduan nog Glolat nog Mikpongon. Dadi, dion ta na potomanoy og gustalan ta dun pa'ali sog mama' nion koyon.

⁶ Dadi, bila mogusoyusoy na mokpa'at og glam nog glangkapanan, gondow gondow og boliananan sumolod na sog tigana' dugu kitu' nog mosigda moginang nog polosuku'an nilan.

⁷ Tibua, og kounutan da nog boliananan og

mokosolod sog dugu kitu' nog landu' kosigda bu insan da solod ditu' sog soton. Bu bila sumolod ion ditu', sumboy mogoit ion nog dugu' nog gomiton non sog pomalas sog dusaanan non bu sog dusaanan nog glam nog gotowanan nog miinang nilan nog da' nilan kosunoy. ⁸ Og ma'ana nion, og Bolakat nog Mikpongon og mikpodolag dun. Po' sa'an ma' nitu' kopokpa'at nog duguanan koyon po' solian pa nog ngon og bolot nog dugu koyon, da'idun mokangoy sog dugu koyon nog landu' kosigda. ⁹ Po' ma' nitu' og pononggi'an numun koni nog ma'ana non, ondi' mokugas nog dialom pikilan sog ain miktamuy, og bogoy nilan kitu' nog kosopulu' bahagi' bu og pomalas nilan kitu' dia sog Mikpongon. ¹⁰ Po' og kopoktamuy nilan koyon dia sog Mikpongon, solianlian da, ma' nog gininisan nog gli'inan pa'ali sog pongonganon, sog ponginumon, bu sog kopongugas nilan. Po' ma' nitu' og kopoginang nilan dun asta sog matong gondow kitu' nog sapon na nog Mikpongon og kopoktamuy nog gotowanan dianon.

Og bogu Botad pa'ali sog kopoktamuy

¹¹ Dadi dangan minatong na si Kristu, ion na og Kounutan nog boliananan, og pogaid nog gomba'is kitu' nog bogu koposadan. Po' binianan non na og dugu kitu' nog mosigda nog omba'is pa tokodoy sog kimungan nog sagyaotow. Po' og dugu kitu' onda' kodukakit sog kopongon nog dunya koni. ¹² Bu dangan sinolod non og dugu kitu' nog mosigda, linandan non dosop sumolod og dugu kitu' nog landu' kosigda. Bu da' na

ion pogoit nog dugu' nog kambing bu sapi' nog pomalas non, suga'id non, og dili dugu' non na og pimalas non dia sog Mikpongon. Bu insan non da solodoy. Po' bianan ditu' migawon non na ita asta sog da' kopus non tidu sog dusaanan ta. ¹³ Ain gotowanan kitu' nog ponumpilian, pisikan ilan nog dugu' nog kambing bu dugu' nog sapi', bu sigwagan ilan nog gabu nog nati nog sapi' nog tinutung po' bagun ilan na di' ponumpilian. Og ma'ana non, ma' nitu' og pogbotadon nilan bila kiugasan ilan na. ¹⁴ Dadi, bila ma' nitu' da og kugasan nog dugu' bu gabu nog potubu'on koyon, labi pa dion og kugasan nog dugu' ni Kristu. Po' bianan sog Bolakat nog Mikpongon nog sampoyumul, inuakil non og dili glawas non sog Mikpongon nog da' sala' non po' bagun non kolonu'an og dialom pikilan ta sog kohinangan ta kitu' nog mogdoksu'an sog patoy bagun ita dosop mokopoktamuy sog tantu Diwata.

¹⁵ Dadi, sa'an itu' si Kristu mingingolot dia sog bogu koposadan kitu' bagun da ain inonggat nog Mikpongon sumakup sog pigdotu'an non bu mikokunut sog gonggat non, kobogayan ilan nog popia kitu' nog da' kopus non, nog pinasad nog Mikpongon. Po' sa'an kobogayan ilan nog popia kitu', sabap sog kopatoy ni Isus, bu miimung og glokat dianilan tidu sog dusaanan nilan kitu' nog miinang nilan sog masa pa nog dan koposadan kobon nitu'.

¹⁶ Po' ibalat da sog gotow nog momusaka', sumboy mitintu og pomusoka'an non koyon nog minatoy doda', mangka pa kobogoy dianon og pusaka' non koyon. ¹⁷ Po' og botad, taman da nog

ondi' matoy poguna og pimusoka'an non koyon, ondi' non nododa' malap nog pusaka' koyon. Sumboy da matoy pa poguna mangka si'oy kobogoy dianon og pusaka' koyon. ¹⁸ Domikian dosop ma' nitu' og dan koposadan kitu'. Da'idun dasig non bila da'idun og dugu' dun. ¹⁹ Ma' nitu' og kopoginang ni Muses dun dangan pinulonag non og glam nog dondagananan kitu' nog tidu sog dan Botad nog binogoy nog Mikpongon dia sog bansa Hudyu kitu'. Inalap non og dugu' nog nati nog sapi' bu og dugu' nog kambing nog ginompu'an non nog tubig mangka non pisikoy sog libru kitu' nog sinulatan nog botad bu asta sog glam nog gotowanan kitu'. Pokpisik non dun og polopos, og ngalan non og hisop, bu ginamit non dosop og bombul nog bilibili nog tinina' nog gompula. ²⁰ Bu mangka non tolu'oy sog gotowanan, "Og dugu' koni, og gindanan nog popagon nog koposadan nog Mikpongon nog dinondag non mogunut dianita."* ²¹ Domikian dosop ma' nitu' kopisik non nog dugu' ditu' sog piglumpukan nilan kitu' bu asta sog glam nog polongkapananan koyon nog poglogomiton nilan sog kopoktamuy nilan dia sog Mikpongon. ²² Po' ma' nitu' nododa' og botad nog pilatas dia ni Muses kobon nitu' nog moglamlam kugasan nog dugu' og glam non. Po' taman da da'idun og dugu' nog mogula', di' nododa' kompunan og dusaanan.

²³ Dadi, glam nog polongkapananan kitu' nog saga da bantuk nog kotontuan non ditu' sog glangit, sumboy doda' kugasan nog pomalas nog

* **9:20** 9:20 Exodus 24:8

ma' nion koyon. Tibua, og kotontuan non kitu' nog ditu' sog Mikpongon, sumboy nododa' ngon og pomalas nog bololaga' pa dion sog ma' nion koyon. ²⁴ Po' da' solod si Kristu sog dugu kitu' nog mosigda nog sagya da kimungan nog gotow, po' og kimungan nilan koyon og sagya da og bantuk. Suga'id non, dia ion sinumolod sog pogonongan nog Mikpongon, po' numun koni ion ditu' na sog sungu'an nog Mikpongon mingingolot dianita. ²⁵ Tonton, og kounutan nog boliananan nog bansa Hudyu, bila sumolod ion sog dugu kitu' nog landu' kosigda, sumboy mogoit ion nog dugu' nog kona' non dili dugu'. Tibua si Kristu, da' ion solod ditu' mokpuli'puli' momalas nog dili dugu' non. ²⁶ Po' somo' ma' nitu', og ma'ana non, tatap buan ion posinsaon tidu pa sog kopokpongon nog dunya. Suga'id non, sog numun koni, og gimpusan na nog gondow, insan da ion angoy dini mangka non imungoy nog pomalas og dili glawas non bagun non da mawa' og glam nog dusaanan. ²⁷ Po' sumboy glam nog gotowanan insan da patoy sabap sog dusa, bu tubus nitu' ukumon ilan nog Mikpongon. ²⁸ Domikian da ma' nion si Kristu, insan da ion bunu'oy po' inimung ion nog pomalas bagun non da mawa' og dusaanan nog gotowanan. Bu ngon gondow non nog mokpuli' ion dini sog glupa'an, tibua, kona' po' mokpuli' ion dini sabap sog dusa. Suga'id non, ongoyon non doksu'oy og tabang non sog ain migbagad kitu' dianon.

10

Og kopomalas nog dan Botad kitu' solianlian da, tibua, og kopomalas ni Kristu moksampoyumul

¹ Og dan Botad kitu' nog bansa Hudyu sagya da og glogyawan nog gomba'is kitu' nog posungu' matong. Kona' pa itu' og kotontuan non. Dadi sa'an itu', ondi' da kugasan og dusaanan nog gotowanan dun nog ain moleg bosia mokpolani tumamuy dia sog Mikpongon. Po' tonton ion non da og kopomalas nilan. ² Po' somo' kiugasan ilan na dun, lumota' ilan na bosia momalas. Po' og ma'ana non, kiugasan na buan og dusaanan nilan bu di' ilan na komotudan nog ngon og dusaanan nilan. ³ Tibua, og pomalas nilan kitu' nog tonton og mokpopikil dianilan nog ngon da og dusaanan nilan. ⁴ Po' bila sagya da og dugu' nog sapi' otawaka og dugu' nog kambing og gimungon nog pomalas, ondi' nododa' mokawa' nog dusa.

⁵⁻⁶ Dadi sa'an si Kristu, sog kangoy non dini sog glupa'an, miktalu' ion sog Mikpongon,

"Kona' da bosia og pomalas otawaka og bogoy nog gotowanan og kolegan mu. Bu ondi' a kosu'atan dun og pomalas nilan koyon nog tutungon nilan og tibuk nog sapi', otawaka pomalas nilan koyon nog mokawa' nog dusa. Tibua, kisunan ku na nog sinimpanan mu akon nog glawas nog ma' nog glawas nog gotow. ⁷ Dadi, sa'an mokopoktalu' u dun nog, 'Koni u na, O Diwata. Sa'an minangoy u dini,

po' tumanon ku og glegan mu nog sinulat
pa'ali dianakon dia sog dan Botad kitu'.' **

⁸ Dadi, olo gidoy ma'ana nog piktalu' non kitu'? Sog tigana', long non dun, "Kona' da pomalas bu og bogoy nog gotowanan, otawaka og pomalas nog pimalas nilan sabap sog dusaanan nilan, otawaka og pomalas nilan koyon nog monutung og kosu'atan ion dun." Sa'an itu' ininang nilan nog ma' nitu' po' sabap sog kopokokunut nilan nog dan Botad kitu' nog pilatas ni Muses. ⁹ Tubus nitu', tinalu' non nosop nog, "Koni u na. Sa'an minangoy u dini po' tumanon ku og glegan mu kitu' dianakon." Dadi og ma'ana non, sinuklian non na og botad kitu' pa'ali sog kopokpomalas. Po' og glam nog pomalas kitu', si Kristu og ganti' dun. ¹⁰ Sabap sog kopokokunut ni Kristu sog glegan nog Mikpongon, og glam ta, milonu' ita na tidu sog dusaanan ta bianan sog insan non da polasoy og dili glawas non.

¹¹ Bu gondow gondow glam nog boliananan kitu' nog bansa Hudyu, mindog ilan moginang nog polosuku'an nilan sog kopoktamuy nilan. Bu kobon non pokpuli'puli'an ilan moginang og pomalas nilan kitu' nog saka, ondi' da mokawa' nog dusaanan nog gotowanan. ¹² Tibua si Kristu, insan non da polasoy og dusaanan nog kipolasan na dun asta sog da' kopus non mangka ion ingkud dia dapit sog glintu nog Mikpongon. ¹³ Tidu ditu', bogadan non nog sosuku og bantaanan non mimung nog gindogan nog botis non. ¹⁴ Dadi og ma'ana non, bianan sog pomalas non kitu'

* **10:7** 10:7 Salmu 40:6-8

nog insan da, ain kilonu'an kitu' nog dusaanan nilan, miimumung mihurup na asta sog da' kopus non. ¹⁵ Bu kitoksi'an dosop nog Bolakat nog Mikpongon nog sog tagna' ma' nini og talu' non dun,

¹⁶ “Koni og kopoulosadan ku dianilan sog gunanunan koyon, ma' long nog Pogbaya', sulation ku og botad u dia sog pusung nilan bu ungodon ku dosop dia sog pikilan nilan.”†

¹⁷ Bu tubus nitu' tinalu' non dosop, “Og dusa nilan bu og sala' nilan poksolingawan ku na.”‡

¹⁸ Dadi og ma'ana non, bila inompunan na nog Mikpongon og glam non, onda'idun na og pomalas puli' nog bagun mawa' og dusa dun.

Bianan dia ni Kristu mokopopolani itadia sog Mikpongon

¹⁹ Dadi pigilugan, bila ma' nitu', ondi' ita na mogalangalang sumolod dia sog dugu kitu' nog motalu' landu' kosigda. Po' mokosolod ita na ditu' bianan sog dugu' ni Isus. ²⁰ Po' binuka' na ni Isus dianita og dalan sog bolot kitu'. Ion non ion og glawas non kitu' nog inimung nog bogu dalan ta mangoy sog kotubu' nog da' kopus non. ²¹ Bu bila ma' nini ngon noma og Bolian ta nog di' kolobian, og migokbit sog baloy nog Mikpongon, ²² sumboy muktantu ita mokopolani dia sog Mikpongon nog da' pogdua'dua' nog kopongandol ta dianon. Po' kosunan ta nog linonu' non na og pomikilan ta kitu' nog molaton bu dunut kiugasan dosop og glawas ta nog

† **10:16** 10:16 Jerimaya 31:33 ‡ **10:17** 10:17 Jerimaya 31:34b

tubig kitu' nog ilakad kotinow. ²³ Pohogoton ta og dodomaan ta kitu' dia sog Mikpongon nog pogustalon ta. Po' tumud ita nog og Mikpongon, tumanon non nododa' ain pinasad non kitu' dianita. ²⁴ Bu sumboy dosop pomikilon ta og dumaanan ta bagun ilan da motes lumolat bu moginang nog ain og gomba'is. ²⁵ Bu sumboy ondi' ta lota'an og kopoglumpuk ta nog mama' nog dumaanan ta kitu' nog linumota' ilan na moginang dun. Suga'id non, mogdinolo'isogoy ita, labi na ma' nog numun koni nog motongow ta na nog posungu' na matong og gondow nog kopokpuli' nog Pogbaya'.

²⁶ Bila kobon non tumibaba' ita moginang nog dusa, saka kisunan ta na og motud pa'ali dia ni Isukristu, da'idun na lumual og pomalas dun dianita nog Mikpongon. ²⁷ Og doksu'an ta, da'idun lumual og pogbogadan ta matong dianita, da' lual nog molagol ita nog polihala' nog Mikpongon sog glam nog gotow nog mingantu dianon. Po' og polihala' non minit pa sog gliga' nog gapuy nog miglungkayab. ²⁸ Po' sog Botad kitu' nog pilatas dia ni Muses, bila ngon og gotow nog di' mogbilang dun nog saka kotoksi'an og kohinangan non koyon nog dua' kotow otawaka labi pa sog dua' kotow, da'idun glanggung dianon bu bunu'on nododa' ion. ²⁹ Labi na og gotow pogla'at dun bila poksudi'sudi'an non og Bata' nog Mikpongon, bu inulabulab non og dugu' ni Isus kitu' nog saka, ion non og pagon nog koposadan kitu' nog inimung tanan nog gugas nog dusaanan non, bu minsan tanan itu' tempola'on non pa

og tulung nog Mikpongon nog pibian dia sog Bolakat non. ³⁰ Po' kisunan ta na bog sima og miktalu' nog, "Akon da og sumuli' dianilan bu tumumbas dianilan." § Bu tinalu' non dosop nog, "Akon og Pogbaya', ukumon ku og pigotowan ku."* ³¹ Dadi, sa'an kondokondok tokodoy sog ain mosugat nog polihala' nog Mikpongon.

³² Pikil niu polo'ma, og kibianan niu kitu' nog mitubus amu tumabuk nog gustalan kitu' pa'ali sog dolag. Mikobian amu si'oy nog modakol nog sinsaan, tibua, da' da koguya' og kopongandol niu dun. ³³ Sumolingka tompola'on amu bu pokposokitan amu dia sog kosompagan nog gotowanan. Bu sumolingka dosop sinugutan niu ain sinolapsolap kitu'. ³⁴ Bu inunungan niu og pigilugan ta sog tanud nog ain pingolobusu. Bu dangan linampas og golota'anan niu, pitiang niu na bu da' da poksop og da'da'an niu dun po' kisunan niu na nog ngon og daya niu nog labi pa ditu' koba'is nog moksampoyumul.

³⁵ Dadi, bila ma' nitu' og kibianbianan niu, na' niu na kiankianon og salig niu dia sog Mikpongon po' omba'is tokodoy og tumbas non dun daniu. ³⁶ Dadi sa'an itu', sumboy gogaan niu tokodoy minsan olo kobianbianan niu bagun amu da mokopoginang nog glegan nog Mikpongon, bu bagun niu dosop motabuk og bogoyon non kitu' nog pinasad non. ³⁷ Po' ngon talu' nog Mikpongon nog sinulat sog Kitab nog ma' nini, "Di' da pulilung, og matong kitu', mangoy da

§ **10:30** 10:30 Deuteronomy 32:35a * **10:30** 10:30 Deuteronomy 32:36a

ion dini bu ondi' nododa' ion mangga'.

³⁸ Og gotow nog midulus, motubu' bianan sog kopongandol non. Tibua, bila gomon-sunoy mawa' ion dianakon, ondi' u nododa' kosu'atan dianon.”†

³⁹ Tibua ita, ondi' ita ma' nilan nog mawa' ilan dianon nog boya'an mogla'at ilan dun. Suga'id non, mongandol ita bu motabang ita tanan dun.

11

Pa'ali sog kopongandol

¹ Ma' nini og ma'ana nog kopongandol. Og kopongandol koni, ion non ion mitintu na dianita og dodomaan ta kitu', bu ion non ion og mokpotantu dianita nog motud minsan si'oy da' ta pa kotongow. ² Bu bianan sog kopongandol nog munaotowanan kobon nitu', miimung kisu'atan og Mikpongon dianilan.

³ Bu bianan dosop sog kopongandol, mosabut ta, nog glam nog piongon sog pigloban nog glangit bu glupa'an, miongon bianan sog sagya talu' nog Mikpongon. Dadi, da'idun og miongon nog mitongow ta nog da' dia miktidu sog di' ta kitu' motongow.

⁴ Bu bianan sog kopongandol, si Abel, migbogoy ion nog pomalas dia sog Mikpongon nog omba'is pa dia sog pomalas nog binogoy nog gulang bata' kitu' dianon nog si Kain. Dadi, sabap sog kopongandol non kitu', kisu'atan og Mikpongon dun bu tinolu'an non si Abel nog midulus. Minsan si'oy minatoy na si Abel, ma'

† **10:38** 10:38 Habakuk 2:3-4

da nog totubu' pa bianan sog pononggi'an dia sog kopongandol non kitu'.

⁵ Tubus nitu' si Inok, bianan sog kopongandol non, da' ion pokobian matoy, suga'id non, linalin ion nog Mikpongon ditu' non bu da' na ion kotongow nog gotowanan po' linalin na ion nog Mikpongon. Bu kobon nog dini pa ion sog glupa'an, kisu'atan og Mikpongon po' ma' nitu' sinulat dia sog Kitab pa'ali dianon. ⁶ Po' bila da'idun og kopongandol nog gotow, minsan sima ondi' nododa' kosu'atan og Mikpongon dianon. Po' simasima og moleg mokpolani sog Mikpongon, sumboy tumud nododa' ion nog ngon og Mikpongon. Bu tumud dosop ion nog Mikpongon da og tumumbas nog gomba'is dia sog ain mogapas kitu' mokpolani dianon.

⁷ Bu si Nowa si'oy, bianan sog kopongandol non, tinumud dosop ion nog pidonsama' nog Mikpongon nog posungu' matong sog dunya nog da' non pa si'oy kotongow. Dadi, minsan si'oy da' non pa kotongow, mikokunut ion sog dondagan nog Mikpongon dianon mangka ion pogimung nog gagyung po' bagun di' mogla'at tidu dianon mangoy sog ginonglangan non, bu asta og gombata'anan non. Dadi og doksu'an non, sabap sog kopongandol non, og duma gotowanan sog dunya koni mitampal nog da'idun og kopongandol nilan. Dadi, pinolihala' nog Mikpongon. Bu si Nowa miimung nog midulus sog Mikpongon sabap sog kopongandol non.

⁸ Bu tubus nitu' si Abraham, bianan dosop sog kopongandol non, mikokunut ion sog dondagan nog Mikpongon dianon nog gonatan non

og bonua non po' popongoyon ion sog bonua kitu' nog pinasad nog Mikpongon dianon nog di' non tanan kosunan bog ain dapit. Dadi, ginonatan non og dili bonua non mangka ion panow nog di' non tanan kosunan bog ain ion posungu'. ⁹ Tibua minsan ma' nitu', midopot da ion ditu' sog bonua kitu' nog pinasad dianon. Bu bianan sog kopongandol non dia sog Mikpongon, mikopogbonua ion tanan ditu'. Minsan si'oy og kopogonong non ditu' mama' ion da nog sagya mokpoponasan. Po' minsan tanan og kopogbaloy nilan ditu' sagya da og tulda. Bu og bata' non si'oy nog si Isak bu asta og gapu' non kitu' nog si Jakub, ma' nitu' dosop og kopogonong nilan sog bonua kitu'. Po' ilan si'oy, misunu' ilan dosop sog pinasad nog Mikpongon kitu' dia ni Abraham. ¹⁰ Po' si Abraham, sonuk non pa mogbagad nog koliwagan bonua kitu' nog ompagon og piingkudan dun nog Mikpongon. Po' og koliwagan bonua koyon inimung nog Mikpongon bu og kimungan dun ma' da nog glegan non.

¹¹ Bu bianan sog kopongandol non, si Abraham, minsan si'oy ion mogulang na tokodoy bu si Sara di' mogbata', migbata' ilan da. Po' sinumalig si Abraham dia sog Mikpongon nog tumanon non nododa' og pinasad kitu' dianon.

¹² Dadi, si Abraham domikian ma' nog minatoy na bosia sabap sog gulangan non. Tibua minsan si'oy ma' nitu', miimung tanan ion nog pu'unan. Og pangkatanan non pinonggi' sog mama' nog dakol nog bitunanan sog glangit bu ma' nog dakol nog glinongowan nog pontad sog goksid

dagat.

¹³ Dadi si lo' Abraham, ompagon og kopongandol nilan. Bu asta sog midopot mikpomatoy ilan, da' nilan pa kotabuk og pinasad nog Mikpongon kitu' dianilan. Tibua, minsan si'oy mitongow nilan sog molayu' pa, linoliag ilan na. Bu tinalu' nilan nog ilan koyon sagya ilan da mikpoponasan dini sog glupa'an koni po' kona' nilan ini og bonua. ¹⁴ Bu ain mokopoktalukitukitunog ma' nitu', og ma'ana non, sanan nilan pa monontong nog tantu bonua nilan. ¹⁵ Po' somo' og pigolong nilan nog bonua, og bonua kitu' nog ginonatan nilan, mokopokpuli' ilan da ditu'. ¹⁶ Tibua, og pinontong nilan nog bonua, og bonua kitu' nog omba'is pa tokodoy sog bonua kitu' nog ginonatan nilan. Po' og pokponontongon nilan kitu' nog bonua, ion non ion og bonua kitu' ditu' sog glangit. Dadi, sa'an og Mikpongon ondi' mosipog bila sumabi ilan dianon nog ion og Diwata nilan. Po' sinimpan non na dianilan og koliwagan bonua kitu' nog pokponontongon nilan.

¹⁷⁻¹⁸ Dadi, bianan dosop sog kopongandol non, si Abraham, minsan si'oy pidonsama' nog Mikpongon tumalu' dianon nog si Isak mimung nog pu'unan nog pangkatanan non,* sinulayan ion nog Mikpongon. Bu og suloy dianon, imungon non nog pomalas og bata' non kitu' nog si Isak dia sog Mikpongon. Dadi, bianan sog kopongandol non dia sog Mikpongon, binilang non og tinalu' kitu' dianon nog imungon non nog

* **11:17-18** 11:17-18 Genesis 21:12

pomalas og bata' non kitu' nog kololaman non.
¹⁹ Tibua og pikilan ni Abraham, minsan si'oy matoy, og Mikpongon da moto mokpotubu' dun puli'. Dadi, si Isak domikian mama' nog minatoy na bu domikian dosop nog ion pitubu' puli' tidu sog patoy.

²⁰ Bu si Isak, bianan sog kopongandol non, pipia non og gombata' non nog si Jakub ilan ni Isau bagun da omba'is og posungu'an nilan.

²¹ Bu si Jakub si'oy, bianan sog kopongandol non, dangan dali' na ion patoy, pipia non dosop og gombata' ni Jusep nog dua' kotow. Minugayut ion sog tagad non kobon non tumamuy sog Mikpongon.

²² Bu si Jusep si'oy, bianan sog kopongandol non, dangan dali' na ion patoy, tinalu' non nog ngon gondow non nog mawa' og pangkatanan ni Jakub ditu' sog Ihiptu. Bu pimilin non dosop dianilan bog olo og dunon nilan dun pa'ali sog tulan non.

²³ Bu bianan sog kopongandol nog mokogulang ni Muses, dangan binata' nilan si Muses, mitongow nilan nog da' pokobatuk dianon og duma gombata'anan dion. Dadi, pigbuni nilan ion sog solod nog tolu bulan po' da' ilan kondokoy nog dondagan nog datu' kitu' dion sog bonua nilan koyon.†

²⁴ Bu si Muses, bianan dosop sog kopongandol non, dangan sinumolag tibua, mipok na ion imungon nog bata' nog bata' nog datu' koyon

† **11:23** 11:23 Og dondagan nog datu' kitu', sumboy bunu'on og glam nog bata' nog Hudyuanan nog glaki nog bogu pa bota'oy.

nog ba'i. ²⁵ Po' inatas non pa munung dia sog sinsaan nog salu bansa non nog pigotowan nog Mikpongon gaba' nog gloliag nog kohinangan kitu' nog mokodusa nog podali' da. ²⁶ Po' sog pikilan non, dadi non pa og pogwanwanon sabap sog kopokokunut non dia sog Kristu gaba' nog glam nog daya ditu' sog bonua nog Ihiptu. Po' og pigopasan non og tumbas kitu' dianon nog dodomaan non sog binaya' nog gondow.

²⁷ Bu bianan sog kopongandol non, minawa' ion ditu' sog bonua nog Ihiptu nog da' ion kondok sog glolingit nog datu' kitu'. Bu pitigbung non dia sog pikilan non og dodomaan non kitu' po' mama' nog mitongow non na og di' kitu' motongow nog ion non og Mikpongon. ²⁸ Bu bianan dosop sog kopongandol non, tinolipunan nilan moginang og kologya'an nilan kitu' nog iningolanan og Liniusan. Bu dinondag non ilan nog pomisikan nilan og goksid nog bongawan nilan nog dugu' nog bilibili bagun da og moloikat kitu' nog pogaid nog patoy, ondi' non bunu'on og gulang bata' nog glaki nog gombata' nog gotow Hudyu.

²⁹ Bu og bansa Hudyu, mikobian ilan da sog dagat kitu' nog iningolanan og Pula Dagat bianan sog kopongandol nilan sog Mikpongon. Po' og kobian nilan ditu' ma' da nog mipanow ilan sog glupa'. Saka dangan mikpomian ditu' og gotowanan kitu' nog bansa Ihiptu, og dagat koyon minoksud ma' nog dan. Dadi, mitipot ilan pomoglomos.

³⁰ Bu og bansa Hudyu, bianan sog kopongan-dol nilan, mibalad og galad nog Jeriku dangan

midopot pitu ondown nilan poglibuton.

³¹ Bu si Rahab, og tungkagon sog Jeriku, bianan sog kopongandol non, tinolima' non og polonologundi' nog bansa Hudyu. Dadi sabap ditu', da' ion sunu'oy munu' sog salu bansaanan non kitu'. Po' og dumaanan non kitu', da' ilan pokokunut dia sog Mikpongon.

³² Dadi, sumboy dion ta na potomanoy gugsugan ta dun po' mobon ita dun. Po' modakol pa bosia lumual og molabit ta nog ma' ni Gideon, si Barak, si Samsun, si Jepta, si Dabid, si Samuel, bu asta og polomolatasanan kitu' kobon nitu' nog talu' nog Mikpongon. ³³ Bu ngon pa duma nilan nog bianan dosop sog kopongandol nilan sog Mikpongon, mikaum nilan og duma pigdotu'ananan. Bu og kopogokbit nilan sog dumaanan nilan migbatukbatuk. Dadi, sa'an itu' mitabuk nilan og pinasad kitu' nog Mikpongon. Bu ngon dosop og duma gotowanen nog bianan sog kopongandol nilan, midokom og baba' nog glimonganen dun. ³⁴ Bu ngon dosop og da' kotutung nog ginit nog gliga' nog gapuy. Bu ngon dosop og da' kobunu' nog kalis. Bu ngon moluya, tibua bianan sog kopongandol nilan, dinumasig ilan sog pogbunu'an boya'an dinag nilan og sundaluanan nog miktidu sog len bonua. ³⁵ Bu ngon dosop og kolibunanan mikponglangos po' minatoy og pigoloan nilan. Tibua, bianan sog kopongandol nilan sog Mikpongon, mikpuli' motubu' og pigoloan nilan kitu'.

Bu modakol dosop og mikpomatooy sabap sog kopokposinsa dianilan bagun molota' ilan bosia mongandol. Tibua, minsan si'oy mogla'at ilan

dun, dadi nilan pa og kotubu' kitu' nog omba'is tokodoy nog da' kopus non. ³⁶ Bu og dumaanan piksudi'an ilan bu pigdanog. Bu og dumaanan sop dion pimusasan mangka kolobusuoy. ³⁷ Bu dumaanan pimat. Og dumaanan sop dion pimumtuk glawas nilan nog glugadi'. Bu dumaanan dosop pimunu' nog kalis. Bu dumaanan dion, sabap sog kopongandol nilan, mikponapot ilan notanan nog panit nog bilibili bu kambing sabap sog komiskin nilan po' pisinsa ilan bu sino-lapsolap ilan ³⁸ bu mangka ilan pa pomugowoy sog bonua nilan. Dadi, ditu' ilan migliu'liu' sog bonua kitu' nog mologon pogonongan, bu sog kobukidan. Migonong ilan dia sog sangubanan, bu sog gluanganan nog glupa'. Dadi, sa'an di' ilan kobotukan nog duma gotowanog sog dunya koni. ³⁹ Po' og glam nilan koyon, sabap sog kopongandol nilan, dinongya'an ilan nog Mikpongon dun. Tibua minsan si'oy ma' nitu', da'idun pa dianilan og mikotabuk nog pinasad nog Mikpongon kitu'. ⁴⁰ Po' sa'an ma' nitu', og tугуу nog Mikpongon, ilan bu ita, moksamasama ita mohurup dianon po' ma' nitu' og kolegan non dianita.

12

Og kopokpaksut nog Mikpongon dia sog piglogombata'an non

¹ Dadi, piglibutan ita noma nog modakol tumaksi' dun dianita, sumboy ilingan ta og kopongandol nilan kitu', bu bolongon ta na ain kohinangan kitu' nog mokobolabag sog bianan

ta, bu lota'an ta og moginang nog dusa po' koyon og mokobagla dianita. Bu pogopasan ta dumopot og pogdopoton ta kitu' nog binogoy dianita. ² Bu sumboy di' ita tumontong sog duma, suga'id non, pologdongon ta og kotontong ta dia ni Isus po' ion og pagon nog kopongandol ta tidu sog tolipun asta sog doksu'an. Po' sa'an itu' ginogaan non og kopokposinsa kitu' dianon. Bu sa'an itu' pitiang non na og kopokposipog kitu' dianon ditu' sog kudas. Po' kosunan non na og posungu'an non, og da'da'an. Po' mitubus ma' nion koyon, miningkud ion sog gingkudan datu' sog dapit glintu nog Mikpongon.

³ Dadi, pomikil niu og kopoglogaga non og glam nog pokangit kitu' dianon nog gotowanan nog bolodusaon bagun amu da ondi' mogbungas mongandol dianon. ⁴ Minsan si'oy moglogaga amu mantu dia sog dusa, da' amu pa sibon antu nog boya'an matoy amu na dun. ⁵ Suga'id non, pikil niu og talu' kitu' nog Mikpongon nog kopondolo'isogan amu dun. Po' tinolu'an non na amu, og gombata'anan non amu, nog ma' nini og sinulat dia sog Kitab,

“Bata' u, na' mu bibason og pokpaksut nog Pogbaya' dianika. Bu bila pomagon non ika, sumboy di' mogla'at og pikilan mu dun. ⁶ Po' ain kololaman non posokitan non po' ma' nitu' nododa' og kopokpaksut non dia sog gombata'anan non.”*

⁷ Dadi, sa'an itu' gogaoy niu og sinsaan niu koyon bu itung niu itu' domikian da ma' nog

* **12:6** 12:6 Proverbs 3:11-12

pantun non pa dianiu. Po' og sinsaan niu koyon og tanda' nog amu doda' og gombata' nog Mikpongon. Po' da'idun bata' nog di' pontunon nog gama' non. ⁸ Bila ondi' amu pontunon nog Mikpongon, og ma'ana non, kona' non buan amu og tantu bata', suga'id non, mama' amu nog gombata'anan kitu' nog di' tanan sunan bog sima gama' non. ⁹ Minsan pokpoksuton ita nog gama' ta dini sog kilawan, pogodaban ta da ion. Labi pa ditu' og kosangkan ta sog Gama' ta dia sog kinodiwata po' bagun ita da kobogayan nog kotubu' nog da' kopus non. ¹⁰ Po' og gama' ta dini sog kinilawan, og kopokpantun non dianita solianlian da sog ain koboganan og pikilan non dun. Tibua og Mikpongon, og kopokpantun non dianita, ain og kobo'isan ita dun, bagun ita da mosunu' dia sog kodulus non. ¹¹ Og kopokpaksut koni mosakit nododa'. Tibua, og doksu'an non mimung nog modulus ita dun bu motikna' og pikilan ta dun.

¹² Dadi, sa'an sumboy popogonon niu og kopongandol niu bu na' niu poguya'on og salig niu dia sog Mikpongon. ¹³ Bu ponamal amu mokokunut sog pomali nog motud po' bagun da ain mokiankian kitu' og kopongandol non, mimung nog ompagon ion dun.

Og poktanud sumboy di' momungyas

¹⁴ Bu sumboy glam niu mogapas amu moglogomigus sog glam nog gotow. Bu pogapas amu lumangka nog kodulusan po' da'idun mokotongow dia sog Pogbaya' bog di' da ion modulus.

¹⁵ Bu pokpotubud amu bagun da da'idun dianiu

og mokiankian og tud non nog boya'an ondi' mokalap nog tulung nog Mikpongon, bu bagun dosop da'idun mimung mama' nog sigbot kitu' nog ompet. Po' ain gotow nog ompononggi' sog mama' nitu' kitu', moit non og dumaanan non dia sog susian boya'an mogla'at dun. ¹⁶ Bu pokpotubud amu bagun dosop da'idun og momabal daniu otawaka da' balan non nog Mikpongon mama' nog pikilan ni Isau kobon nitu'. Po' si Isau, di' bololaga' dianon og kiulangbota'oy non po' pigbolos non tanan nog ponganon dia sog kongudan non og pusaka' nog kiulangbota'oy non nog saka insan non da kanoy. ¹⁷ Dadi, kosunan niu na nog, tidu ditu', dangan inangoy non bosia pongonioy og popia kitu' nog bogoyon sog gulangbata', onda' ion tolima'oy. Minsan agu' kopoglulad non mogawi' dun, onda'idun na og pondayan non sog miinang non kitu'.

¹⁸ Dadi pigilugan, og kopoktamuy ta sog Mikpongon, ondi' mama' nog kibianbianan nog munaotowanan kitu' kobon nitu' nog bansa Hudyu. Po' dangan minangoy ilan ditu' sog bulud kitu' nog ngalan non Sinai, mitongow nilan og gliga' nog gapuy. Tubus nitu', migdolom og bonua bu mangka poglogoyup. ¹⁹ Tubus nitu', mikodongog ilan nog tombuli' bu og sowalan nog Mikpongon. Bu dangan midongog nilan og sowalan non kitu', binubut nilan nog di' na puli'an tumalu' dianilan og talu' kitu'. ²⁰ Po' di' nilan mogaga og pogondi' kitu' nog landu' nog kodilis. Po' ma' nini og kotalu' non dun, "Minsan og potubu'on, bila mangoy sog bulud

koni, sumboy botuon nododa' asta matoy.”†

²¹ Bu og pigbontayan nilan koyon kondokondok tokodoy. Po' minsan si Muses linukuban bu miktantu ion kondokan.

²² Tibua ita, di' ma' nitu' og kibianbianan ta sog kopoktamuy ta dia sog Mikpongon. Suga'id non, domikian da nog ma' nog ditu' ita mikodopot sog bulud kitu' nog ngalan non Sion. Ion non ion og Jerusalem sog glangit, og pogonongan nog Mikpongon. Bu mikampu' ita dia sog linoksa'an nog moloikatanan nog moglumpuk mogda'da'. ²³ Bu mikampu' ita dosop dia sog glumpuk nog gombata'anan nog Mikpongon nog ngalananan nilan sinulat na ditu' non sog glangit. Bu mikopokpolani ita na sog Mikpongon nog ion mongukum sog glam nog gotowanan. Bu mikampu' ita dosop sog gotowanan kitu' nog midulus nog mihurup na ditu' sog Mikpongon.

²⁴ Bu sinumolabuk ita dosop dia ni Isus nog ion og mongingolot dianita sog bogu pasad nog Mikpongon dianita. Po' og dugu' ni Isus nog miglayas, og gugas nog dusa ta. Po' og dugu' non kitu' di' mama' nog dugu' ni Abel nog moleg sumuli'.

²⁵ Dadi, bila ma' nitu' og kopoktamuy ta dia sog Mikpongon, sumboy mokpotubud ita bagun ita ondi' mokopomungyas sog talu' nog Mikpongon. Po' bila pinolihala' ilan kobal nog da' ilan pokinongog nog talu' ni Muses dini sog glupa'an, labi ita na polihola'oy bila tolikudan ta og talu' nog dia miktidu sog Mikpongon. ²⁶ Bu kobon nitu', dangan miktalu' ion, misogyug tanan og

† **12:20** 12:20 Exodus 19:12-13

glupa'an dun. Tibua tidu ditu', pidonsama' non na tumalu' nog, "Sogyugon ku mokpuli' og glupa'an bu sunu'on ku sumogyug asta glangit."‡

²⁷ Og pigolong non kitu' nog sogyugon non mokpuli', og ma'ana non, ain piongon non kitu' nog mosogyug, owa'on non. Ain og ondi' kitu' mosogyug, mosama'.

²⁸ Dadi ita, misakup ita na sog pigdotu'an non kitu' nog ondi' mosogyug. Sa'an itu' sumboy posolomatan ta og Mikpongon. Bu tomuyon ta og Mikpongon dunut pogadab ta bu gondok ta dianon po' ma' nion og kosu'atan ion dun. ²⁹ Po' og polihala' nog Diwata ta, ion non og gapuy kitu' nog da'idun og di' mogla'at dun.

13

Og polomotadon nog kosu'atan og Mikpongon dun

¹ Dadi ita og poktanudanan, sumboy monon-ayun og kopokilolamoy ta. ² Bu na' niu poksolingawan tumolima' dia sog baloy niu og gotowanan kitu' nog sagya si'oy doksa'doksa'. Po' ongon tanan og mikotolima' nog moloikatanan kitu' dia sog baloy nilan nog minsan da' nilan si'oy kilolaoy. ³ Bu, unungoy niu dosop og dumaanan ta nog poktanud, ain og pingolobusu. Bu unungoy niu dosop ain og pisinsa kitu', bianan sog kopomikil niu dia sog glogon nilan.

⁴ Og duoyan niu sumboy dosop bololaga' sog glam niu. Bu da'idun og momabal nog kona' non og dili duoy. Po' og Mikpongon, ukumon non

‡ 12:26 12:26 Hagai 2:6

nododa' ain momabal koyon. ⁵ Bu pogolig amu mogabak nog sin. Suga'id non, sumboy kuli'an amu na nog ain dia niu na koyon. Po' ma' nini og talu' nog Mikpongon, "Di' u nododa' tokodoy amu gonatan. Ondi' u nododa' amu bolongon."*

⁶ Dadi, sog da' dua'dua' non, mokopoktaluh ita na nog ma' nini, "Og Pogbaya' og polonabang u. Da'idun og kondokan ku. Dadi, olo poma og minang nog duma gotowanan dianakon?"†

⁷ Bu pomikil niu dosop og mikuna kituh nog kounutananan niu sog tanud. Po' ilan og mikpolatas nog talu' nog Mikpongon dianiu. Dadi, pomikil niu dosop og polomotadon nilan kituh asta sog minatoy ilan. Bu poglogilingoy niu og kopongandol nilan kituh dia ni Isus. ⁸ Po' si Isukristu, ion non da kobon non, tidu pa sog kobon nituh, mangoy sog numun koni, asta pa sog da' kopus non.

⁹ Dadi, na' amu tokodoy moit nog minsan olo ginis nog pomali koyon nog di' dumalan sog motud. Po' og pagon nog kopongandol ta og tulung nog Mikpongon, kona' sog kopokokunut ta nog gli'anan kituh pa'ali sog pongonganon. Po' minsan ain og mikokunut kituh dun, da' ilan da kopianoy dun. ¹⁰ Ita, ain og tinumabuk na dia ni Isus, ngon na og pimalas dianita. Og pomalas kituh, da'idun og dukakit nog ain migokbit kituh nog kopoktamuy dia sog Poktomuyan nog bansa Hudyu. ¹¹ Po' og kounutan nog boliananan kituh, bila sumolod ion dituh sog dugu kituh nog motalu' landu' kosigda, mogoit ion nog dugu' nog

* **13:5** 13:5 Deuteronomy 31:6 † **13:6** 13:6 Salmu 118:6

potubu'on po' imungon nog pomalas sog dusa nog glam nog gotow Hudyu. Tibua, og bangkoy nog potubu'on kitu', ditu' nilan tutungoy sog molayu'layu' nog gimbolayan nilan koyon. ¹² Dadi, sa'an domikian dosop ma' ni Isus nog ditu' ion binunu' sog molayu'layu' sog koliwagan bonua po' bagun da og dusaanan nog gotowanan kitu' kugasan bianan sog dili dugu' non kitu' nog miglayas. ¹³ Dadi, mangoy ita na ditu' non sog glowasan kitu' bu unungan ta ion dia sog sipogan non kitu'. ¹⁴ Po' mama' ita da nog sagya minapit mokpoponasan dini sog glupa'an. Po' og pokponontongon ta, og koliwagan bonua kitu' nog posungu' matong.

¹⁵ Dadi, bianan dia ni Isus, mononayun na og kopoksanglit ta dia sog Mikpongon. Po' kitu' og bogoy nog inuakil nog ain mokpoktalunog si Isus doda' og Pogbaya'. ¹⁶ Bu na' niu tokodoy poksolingawan moginang og gomba'is bu og kopoktinobangoy niu. Po' ma' nion og kopomalas nog kosu'atan og Mikpongon dun.

¹⁷ Dadi, numun kitu' pokokunut amu na dia sog kounutananan niu sog tanud bu sangkan amu dia sog baya' nilan. Po' ilan og miktinud nog kopoktanud niu. Dadi, bila mogalagalag og kopoktanud niu, ilan og kosakan dun nog Mikpongon. Dadi, sa'an pokokunut amu dianilan bagun ilan da di' kobogatan nog polosuku'an nilan koyon, suga'id non, mimung tanan nog loliagon nilan moginang dun. Po' bila ma' nitu', amu si'oy, kobo'isan amu dosop dun.

¹⁸ Kisunan nami nog molonu' da og pikilan nami. Bu mogapas ami kobon non moginang

nog ain molongas. Dadi, sa'an itu' pogyokinoy niu pa ami kobon non. ¹⁹ Bu og soginis koni nog pongonion ku dianiu nog pogyokinoy niu akon nog bagun u da mosompun pokopokpuli' dion niu.

²⁰ Og Mikpongon og poktiduan nog gomigus po' ion mikpotubu' puli' dia sog Kounutan ta nog si Isus tidu sog patoy nog ion og motas nog Polongipat nog bilibili. Sa'an ma' nitu' ion, po' sabap sog kopatoy non kitu'. Bu og kopatoy non kitu' miimung nog pagon nog koposadan kitu' nog da' kopus non. ²¹ Bu pongonion ku dia sog Mikpongon nog bogayan non amu nog glam nog gomba'is bagun niu da minang ain og glegan non, bu bianan dia ni Isukristu inangon nog Mikpongon dianita ain kosu'atan ion dun. Dadi sa'an itu', dia ni Kristu og sanglit asta sog da' kopus non. Amen.

²² Bu pigilugan, pongonion ku dosop dianiu, nog pokinongogoy niu pa mahatul og pomali u koni nog sinulat u dianiu po' di' da ini ilakad kopayat.

²³ Bu posunon ku dianiu nog si Timuti, og gilug ta sog tanud, mikoluas na tidu sog kolobusuan. Bu bila mosompun da ion pokangoy dini, mogunut da ion dianakon mangoy dion niu.

²⁴ Monogina ami dia sog glam nog kounutananan niu dion sog tanud bu og duma pigotowan nog Mikpongon dion. Bu og pigilugan ta sog tanud nog miktidu sog Italia, minogina ilan dosop dianiu dion.

²⁵ Dadi, og tulung nog Mikpongon mongon dia sog glam niu dion.

**Kitab Bogu Pasad talu' nog Mikpongon
Subanon, Western: Kitab Bogu Pasad talu' nog
Mikpongon New Testament**

copyright © 1996 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Subanon, Western

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-12-01

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

04701be4-22cc-51ef-baf5-706018256e87